

2012
B.A./B.Sc. (General) First Semester
Music (Instrumental)
Paper: Theory
(In all mediums)

Time allowed: 3 Hours

Max. Marks: 45

NOTE: Attempt five questions in all, including Question No. IX (Unit-V) which is compulsory and selecting one question each from Unit I - IV.

x-x-x

UNIT - I

- I. What do you understand by Raga? Explain in detail. (9)
II. Define Raga and explain in different jaties of Raga. (9)

UNIT - II

- III. Explain any three of the following:-
a) Aroh
b) Alankar
c) Swar
d) Saptak
e) Thaati (9)
IV. Write in detail about Bhatkhande Sarlipi Padhati. (9)

UNIT - III

- V. Explain in detail about your own instrument. (9)
VI. Define Gat and explain Maseetkhani Gat and Razakhani Gat. (9)

UNIT - IV

- VII. Write the description and notation of Dadra Tal with Ekgun and Dugun Layakaries. (9)
VIII. Write the notation of Razakhani Gat of Raga Bhopali. (9)

UNIT - V

- IX. Answer any nine of the following:-
a) How many Saptaks are there?
b) What is the thaati of Raga Bhopali?
c) Define Avroh in one line.
d) How many matras are there in Teental?
e) Define Sangeet.
f) What is the time of Raga Bhopali?
g) In which taal is Razakhani Gat Played?
h) Which matras is khali in teental?
i) How many vibhags are there in Teental?
j) Define Pakad.
k) Write the names of three jaties of Raga.
l) Which matra is khali in Dadra Taal? (9×1)

x-x-x

(Hindi and Punjabi versions enclosed)

P.T.O.

(2)

ਨੋਟ: ਕਿਸੇ ਪੰਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇ। ਪ੍ਰਤੀਕ ਭਾਗ (1-4) ਦੇ
 ਏਕ-ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਚਧਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ-9 (ਭਾਗ-5) ਅਨਿਵਾਰਯ
 ਹੈ।

**_*_

ਭਾਗ-1

1. ਰਾਗ ਸੇ ਆਪ ਕਯਾ ਸਮਝਦੇ ਹੈ? ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਬਿਆਲ੍ਯਾ ਕੀਜ਼ਿਏ।
2. ਰਾਗ ਕੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਟੀਜ਼ਿਏ ਤਥਾ ਰਾਗ ਕੀ ਵਿਭਿਨ ਜਾਤਿਯੋਂ ਮੇਂ ਬਿਆਲ੍ਯਾ ਕੀਜ਼ਿਏ।

ਭਾਗ-2

3. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਮੇਂ ਸੇ ਕਿਸੀ ਤੀਨ ਕੀ ਬਿਆਲ੍ਯਾ ਕੀਜ਼ਿਏ:-
 (ਕ) ਆਰੋਹ
 (ਖ) ਅਲੰਕਾਰ
 (ਗ) ਸਵਰ
 (ਧ) ਸਪਤਕ
 (ਡ.) ਥਾਟ
4. ਭਾਤਖੰਡੇ ਸਵਰਲਿਪਿ ਪਧ੍ਰਤਿ ਕਾ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਨਨ ਕੀਜ਼ਿਏ।

ਭਾਗ-3

5. ਅਪਨੇ ਸਵਯੰ ਕੇ ਉਪਕਰਣ ਕਾ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਨਨ ਕੀਜ਼ਿਏ।
6. ਗਤ ਕੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖਿਏ ਤਥਾ ਸਸੀਤਖਾਨੀ ਗਤ ਤਥਾ ਰਜਾਖਾਨੀ ਗਤ ਕੀ ਬਿਆਲ੍ਯਾ ਕੀਜ਼ਿਏ।

ਭਾਗ-4

7. ਟਾਟਰਾ ਤਾਲ ਕਾ ਵਿਵਰਣ ਆਰ ਅੰਕਨ ਏਕਗੁਣ ਆਰ ਟੁਗੁਨ ਲਯਕਾਰੀ ਕੇ ਸਾਥ ਲਿਖਿਏ।
8. ਰਾਗ ਭੋਪਾਲੀ ਕੇ ਰਜਾਖਾਨੀ ਗਤ ਕਾ ਅੰਕਨ ਲਿਖਿਏ।

ਭਾਗ-5

9. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਮੇਂ ਸੇ ਕਿਸੀ ਨੈ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਕੇ ਉਤਰ ਟੀਜ਼ਿਏ:-
 (ਕ) ਸਪਤਕ ਕਿਨੇ ਹੈ?
 (ਖ) ਰਾਗ ਭੋਪਾਲੀ ਕਾ ਥਾਟ ਕਯਾ ਹੈ?
 (ਗ) ਅਵਰੋਹ ਕੀ ਏਕ ਪੱਥਿ ਮੇਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖਿਏ।
 (ਧ) ਤੀਨਤਾਲ ਮੇਂ ਕਿਤਨੀ ਸਾਤ੍ਰਾਏਂ ਹੋਤੀ ਹੈ?
 (ਡ.) ਸੰਗੀਤ ਕੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖਿਏ।
 (ੜ) ਰਾਗ ਭੋਪਾਲੀ ਕਾ ਸਮਧ ਕਯਾ ਹੈ?
 (ਛ) ਰਜਾਖਾਨੀ ਗਤ ਕਿਸ ਤਾਲ ਮੇਂ ਬਜਾਯੀ ਜਾਤੀ ਹੈ?
 (ਜ) ਤੀਨਤਾਲ ਮੇਂ ਕੌਨ ਸੀ ਸਾਤ੍ਰਾ ਖਾਲੀ ਹੈ?
 (ਝ) ਤੀਨਤਾਲ ਮੇਂ ਤੀਨ ਕਿਤਨੇ ਵਿਭਾਗ ਹੋਤੇ ਹੈ?
 (ਞ) ਪਕੜ ਕੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖਿਏ।
 (ਟ) ਰਾਗ ਕੀ ਤੀਨ ਜਾਤਿਯੋਂ ਕੇ ਨਾਮ ਲਿਖਿਏ।
 (ਠ) ਟਾਟਰਾ ਤਾਲ ਮੇਂ ਕੌਨ ਸੀ ਸਾਤ੍ਰਾ ਖਾਲੀ ਹੈ?

**_*_

(3)

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 9 (ਭਾਗ-5) ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਗ (1-4)
 ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਰਿਆਂ
 ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

**_*_

ਭਾਗ-1

1. ਰਾਗ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
2. ਰਾਗ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-2

3. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ:-
 (ਉ) ਅਰੋਹ
 (ਅ) ਅਲੰਕਾਰ
 (ੲ) ਸਵਰ
 (ਸ) ਸਪਤਕ
 (ਹ) ਥਾਟ
4. ਭਾਤਖੰਡੇ ਸੁਰ ਲਿਪੀ ਪੱਧਤੀ ਦੀ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-3

5. ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਯੰਤਰ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
6. ਗਤ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਮਸੀਤਖਾਨੀ ਗਤ ਅਤੇ ਰਜਾਖਾਨੀ ਗਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-4

7. ਟਾਟਰਾ ਤਾਲ ਦਾ ਵਰਣਨ ਅਤੇ ਅੰਦਾਨ ਏਕਗੁਣ ਅਤੇ ਟੁਗੁਨ ਲਯਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਲਿਖੋ।
8. ਰਾਗ ਭੋਪਾਲੀ ਦੇ ਰਜਾਖਾਨੀ ਗਤ ਦੀ ਅੰਕਨ ਪੱਧਤੀ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ-5

9. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਲਿਖੋ:-
 (ਉ) ਸਪਤਕ ਕਿੰਨੇ ਹਨ?
 (ਅ) ਰਾਗ ਭੋਪਾਲੀ ਦੀ ਥਾਟ ਕੀ ਹੈ?
 (ੲ) ਅਵਰੋਹ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
 (ਸ) ਤਿੰਨਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸਾਤ੍ਰਾਵਾਂ ਹਨ?
 (ਹ) ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ।
 (ਕ) ਰਾਗ ਭੋਪਾਲੀ ਦਾ ਸਮਾ ਕੀ ਹੈ?
 (ਖ) ਰਜਾਖਾਨੀ ਗਤ ਕਿਸ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਵਜਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
 (ਗ) ਤਿੰਨਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਾਤ੍ਰਾ ਖਾਲੀ ਹੈ?
 (ਘ) ਤਿੰਨਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਵਿਭਾਗ ਹਨ?
 (ਙ) ਪਕੜ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ।
 (ਚ) ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
 (ਛ) ਟਾਟਰਾ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਸਤਰ ਖਾਲੀ ਹੈ?

**_*_